

Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Problem Çözme Beceri Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler

The Level of Problem-Solving Skills of Health College Nursing and Midwifery Students and Affecting Factors

ZELİHA KOÇ*
SEVİM KOYUNCU**
ZEYNEP SAĞLAM*

Geliş Tarihi: 21.03.2014 Kabul Tarihi: 26.11.2014

ÖZ

Amaç: Bu çalışma sağlık yüksekokulu hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada örnekleme gidilmemiş, evrenin tamamı (N=492) alınmaya çalışılmıştır. Ancak araştırma sürecinde araştırmaya katılmayı kabul etmeyen ve anket formunu eksik dolduran öğrenciler (n=65) kapsam dışı bırakılarak; anket formunu tam olarak dolduran ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 427 (%86.8) öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler 15 Nisan- 25 Nisan 2009 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından hazırlanan bir bilgi formu ile orijinali Heppner ve Peterson tarafından geliştirilen ve ülkemizde uyarlaması Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmış olan Problem Çözme Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, Tek Yönlü Varyans Analizi, Kruskall Wallis, Mann Whitney U testi, t testi ve Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %63.7'sinin 18-21 yaş grubunda bulunduğu, %93.0'ını kadınların oluşturduğu, %60.2'sinin annesinin ve %38.6'sının babasının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Problem Çözme Envanterinden aldıkları toplam puan ortalamaları 107.63 ± 12.57 'dir. Öğrencilerin Problem Çözme Envanterinden aldıkları toplam ortalamaları ile okudukları bölümler, cinsiyet, aile tipi ve mezun oldukları okul arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Bu çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan, sağlık meslek lisesi mezunu, çekirdek aile yapısına sahip, erkek öğrencilerin problem çözme becerileri diğer öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Ebelik eğitimi müfredatında problem çözme bilgi ve becerilerinin öğretilmesine daha fazla yer verilmesi ve probleme dayalı öğretim yöntemlerinden yararlanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Problem çözme; öğrenci; hemşirelik; ebelik.

ABSTRACT

Aim: To determine the level of problem-solving skills of health college nursing and midwifery students and affecting factors.

Methods: No sampling was taken and the entire population (N=492) was included in the study. However, students who refused to participate in the study or failed to fill-in the questionnaire form properly (n=65) were excluded from the study. Therefore, a total of 427 (86.8%) students who filled in the questionnaire forms properly and volunteered to participate comprised the study group. The data were collected from April 15 to April 25, 2009, using an information form developed by the researchers and the Problem Solving Inventory that was originally developed by Heppner and Peterson, and adapted by Şahin, Şahin and Heppner (1993) into Turkish for use in our country. The percentage calculation, one-way ANOVA, Kruskall Wallis, Mann Whitney U test, student t- test and Tukey test were used in evaluating the data.

Results: It was determined that 63.7% of the students were 18-21 years old, 93.0% were female, and 60.2% of the students' mothers and 38.6% of their fathers had graduated from primary school. The total score that students received on the Problem Solving Inventory averaged 107.63 ± 12.57 . There was a statistically significant relationship between students' Problem Solving Inventory point averages and some socio-demographic information such as the departments the students were enrolled in, gender, family type, and where he/she graduated from high school.

Conclusion: In this study, the problem solving skills of students who were male, who were studying in nursing department, who graduated from health professions high schools, and who lived in a nuclear family were found to be higher than those of the other students. It is recommended that the curricula of midwifery programs focus further on teaching problem-solving knowledge and skills, and take advantage of problem-based teaching methods.

Keywords: Problem Solving; students; nursing; midwifery.

* Z Koç, Doç. Dr.; Z Sağlam, Öğr. Gör.
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu, Samsun
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Zelaha Koç, Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Samsun Sağlık Yüksekokulu Üniversite Kampüsü Kurupelci,
55100 Atakum / Samsun
Tel.: 0 362 312 19 19 Faks: 0 362 457 69 26
e-posta: zelihaeceren@hotmail.com

** S Koyuncu Öğr. Gör.
Adıyaman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Adıyaman

Giriş

Problem, bir şeyin olması gereken durumuyla mevcut durumu arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır.^[1] Problem kişinin değiştirmek ya da düzeltmek istediği bir durum olabildiği gibi bir gelişme fırsatı olarak da değerlendirilebilmektedir.^[2] Problem çözme ise, soruna yaklaşma veya sorundan kaçmaya yönelik eylemleri içermekle birlikte problemle başa çıkma ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Problem çözme aynı zamanda dinamik, aktif, rasyonel, mantıklı ve bilişsel bir süreçtir. Problem çözme, bireyin amaç, ihtiyaç, değer, inanç, beceri, alışkanlık ve tutumları başta olmak üzere, gelişim, olgunlaşma, bilgi, yetenek, güdülenme, sosyo-kültürel çevre, alınan eğitim ve öğretim ve iletişim olmak üzere birçok faktörden etkilenmektedir.^[1]

Problem çözme beynin doğal zekasının temel yaşam fonksiyonlarından biri olarak da tanımlanmaktadır. Problem çözümü, alternatif yollar kümesi arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla bellek alanında gerçekleşen bir araştırma süreci olarak algılanabilir. Problem çözme insan bilişsel sürecinin en önemli bileşenlerinden biri olmakla birlikte belirli bir soruna çözüm aramak ya da belirli bir hedefe ulaşmak için kullanılan beyinsel bir süreçtir. Bu süreç problemin çözümünü sağlama amacına yönelik olarak soyutlama, araştırma, öğrenme, karar verme, çıkarsama, analiz ve sentez gibi diğer bilişsel süreçlerin etkileşiminden oluşmaktadır.^[3]

Problem çözme süreci ise algılanan ve tanımlanan problem ile ilgili bilgilerin toplanması, problemin çözümüne yönelik engeller ile en uygun baş etme becerilerinin belirlenmesi ve uygulanması gibi davranışların birikiminden ve bu yaşantıları algılama biçiminden oluşmaktadır.^[4] Yaşamda karşılaşılan problemlerle baş edebilmek bilgi ve beceri gerektiren bir süreçtir. Problem ne kadar karmaşık ve zor olursa olsun, birey gerekli bilgi ve beceriye sahipse probleme çözüm getirebilecek en uygun yaklaşımı bulabilecektir. Burada önemli olan hangi çözüm şeklinin uygulandığı değil, problemin hangi amaçla çözülmek istendiği, problem çözme sürecinde kimin ya da kimlerin sorumlu oldukları ve çözüm için ayrılan zaman gibi faktörler göz önünde tutularak bireysel ya da ekip olarak çözüme ulaşmaktır.^[5]

Literatürde, bireylerin problem çözme becerilerinin bilişsel durum, psikolojik uyum, sosyal-duygusal yeterlilik düzeyi, kendine güven, karar verme biçimi, etkin iletişim becerisi, akademik ve sosyal özsaygı,^[4] benlik algısı, yaratıcı düşünebilme, olaylar karşısında fazla kaygılanmama, atılgan olma,^[6] yaş, cinsiyet, ailenin gelir durumu, yaşanan yerleşim birimi, anne/babanın eğitim ve iş durumu gibi özelliklerden etkilenebileceği bildirilmektedir.^[7,8] Nitekim üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerini değerlendirmek üzere yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin ailelerinin aylık geliri, algılanan akademik başarı ve öğrenim gördükleri

bölümden memnuniyet düzeyleri arttıkça problem çözme becerilerini daha olumlu değerlendirdikleri;^[7] aynı konuda yapılan diğer bir çalışmada ise okul türü, yaş, cinsiyet, baba mesleği gibi değişkenlerin öğrencilerin problem çözme becerilerini algılamasında farklılık yarattığı buna karşın anne mesleği ile anne ve baba eğitim durumlarının ise öğrencilerin problem çözme becerilerini değerlendirmelerinde farklılık yaratmadığı bildirilmiştir.^[8]

Günümüzde tüm meslek gruplarının problem çözme becerisine sahip olmaları büyük bir önem arz etmekle birlikte özellikle sağlık bakım profesyonelleri bireyin tüm yaşamı boyunca sağlık ve çözüme sorumluluğuna sahiptir.^[1] Bireylerle ilgili problemlerin çözümünde bilimsel yöntem kullanılmakla birlikte bu yöntem problem çözümünde kullanılan mantıklı ve sistematik bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir.^[9] Yüksek kalitede bakım sunabilmek için sağlık bakım profesyonellerinin hastaların mevcut durumlarına ilişkin problemlerinin farkına vararak uygun girişimlerde bulunmaları, problem çözme becerilerini mesleki uygulamalara çıkmadan önce kazanmaları gerekmektedir.^[10]

Problem çözme, modern hemşireliğin anlaşılmasını en önemli özelliği olmakla birlikte,^[10] son yıllarda tıp ve hemşirelik alanında sağlık bakım profesyonellerinin klinik problemleri çözme yeteneklerini geliştirme yollarını aramak oldukça önem kazanmıştır.^[11] Literatürde hemşirelik uygulamalarında sağlıklı/hasta bireylerle ilgili sağlık bakım problemlerinin her gün arttığı, buna karşın öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu klinik problemlere yönelik problem çözme yeteneklerinin farkında olmadıkları ve dışarıdan bir yardım almadan da bu yeteneklerini geliştiremeyecekleri bildirilmiştir.^[10] Bu bağlamda öğrenciler, problemin belirlenmesi, alternatif çözümlerin saptanması, değerlendirilmesi, karar verme ve harekete geçme aşamalarının her birindeki becerilerini geliştirmek durumundadırlar.^[12] Bu doğrultuda klinik ortama çıkan, yenilikçi çözümler gerektiren birçok durum ve problemle karşı karşıya kalan öğrencilerin bu problemlerin üstesinden gelebilmeleri için problem çözme stratejilerini içeren bir eğitim almaları son derece önemlidir.^[12]

Sağlık bakım sisteminde bireyin probleminin en kısa süre içinde çözümünü temel hedefdir. Bu doğrultuda kaliteli bir sağlık bakımı sunulabilmesi için, öğrencilere verilen eğitimde problem çözme sürecinin nasıl kullanılacağına öğretmek can alıcıdır. Ancak literatürde yaşanan deneyimlerden elde edilen bulgular doğrultusunda, sistematik olarak uygulanan problem çözme uygulamalarında öğrencilerin zorlandıkları bildirilmektedir.^[13] Literatürde bu durumun öğrencilerin eğitimleri sırasında problem çözme becerilerini geliştirici özel stratejilerin izlenmemesi, öğrencilerin problem çözme bilgi ve becerilerinin eğitimciler tarafından yeterince desteklenmemesi, öğrencilerin problem çözme sürecini yeterince kavrayamaması, bilimsel

problem çözme sürecini zor ve uygulamada zaman alıcı olarak görmelerinden kaynaklanabileceği bildirilmiştir.^[14]

Günümüzde okullarının çoğunda eğitimin hedefleri doğrultusunda, klinik problemlerin çözümünün en iyi şekilde nasıl sağlanacağı ve geliştirileceği sorusu, eğitimcilerin üzerinde önemle durduğu bir konu haline gelmiştir.^[15] Problem çözme kaliteli sağlık bakım hizmeti sunumunda sağlık çalışanlarının sahip olması gereken önemli bir beceridir.^[16] Literatürde de belirtildiği gibi öğrencilerin problem çözme becerilerinin ne ölçüde geliştiğinin belirlenmesi son derece önemli olup,^[17] problem çözme yönteminin başarılı bir şekilde kullanılabilmesi için öğrencilerin problem çözme becerileri ile bu durumu etkileyen faktörlerin bilinmesi büyük önem arz etmektedir.^[1] Bu çalışmanın bulguları mevcut eğitim programlarının etkinliğini değerlendirerek, bu programlarda gelecekte yapılabilecek değişiklikler ile ilgili planlamalar yapılmasına katkı sağlayabilir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı sağlık yüksekokulu hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Bu çalışmada yanıtlanması beklenen sorular şunlardır:

- Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin bireysel özellikleri (yaşı, bölümü, sınıfı, cinsiyeti, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, geldiği yerleşim birimi vb) nelerdir?
- Öğrencilerin problem çözme becerileri hangi düzeydedir?
- Öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri hangi sosyo-demografik özelliklerden etkilenmektedir?

Yöntem

Araştırmanın Türü ve Yapıldığı Yer

Bu araştırma bir Sağlık Yüksekokulu'nun hemşirelik ve ebelik bölümünde okumakta olan öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 15 Nisan-25 Nisan 2009 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmada örnekleme gidilmemiş, evrenin tamamı (N=492) alınmaya çalışılmıştır. Ancak araştırma sürecinde araştırmaya katılmayı kabul etmeyen ve anket formunu eksik dolduran öğrenciler (n=65) kapsam dışı bırakılarak; anket formunu tam olarak dolduran ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 218'i hemşirelik ve 209'u ebelik bölümünde okumakta olan toplam 427 (86.8%) öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından ilgili literatür

doğrultusunda^[4,18-20] geliştirilen bir bilgi formu ile Heppner ve Petersen^[21] tarafından 1982 yılında geliştirilen ve bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini algılayışını ölçen, 35 maddelik kendini değerlendirme (self-report) türü bir ölçek olan Problem Çözme Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Bu envanter 1-6 arası Likert tipi puanlanmaktadır. Seçenekler "her zaman böyle davranırım", "çoğunlukla böyle davranırım", "sık sık böyle davranırım", "arada sırada böyle davranırım", "ender olarak böyle davranırım" ve "hiçbir zaman böyle davranmam" şeklindedir. Puanlama esnasında 9., 22. ve 29. maddeler puanlama dışı tutulmaktadır. Toplam puan alınacaksa, 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30, 32 ve 34. maddeler ters olarak puanlanmaktadır. Alt ölçekler düzeyinde analiz yapıldığında, 11. Madde dikkate alınmamaktadır. Toplam puan alınırken tersine çevrilmesi gereken maddeler (kendine güvenilir yaklaşım) 34. madde dışında tersine çevrilmemektedir. Ölçeğin puan aralığı 32-192'dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını göstermektedir.^[21] Ölçeğin 35 maddelik formunun 150 kişiden oluşan bir örneklem üzerine uygulanması sonucunda ise, "problem çözme yeteneğine güven", "yaklaşma-kaçınma" ve "kişisel kontrol" olmak üzere üç alt boyuttan oluştuğu bildirilmiştir. Bu alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları .72 ile .85 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .90'dır.^[22]

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması, Şahin ve arkadaşları^[23] tarafından 1993 yılında yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinde olduğu gibi Türkçe uyarlamasında da ölçek maddeleri 1-6 arası Likert tipi olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirmesinde kesme noktası bulunmamaktadır. Toplam puan arttıkça problem çözme becerisinin azaldığı, toplam puan azaldıkça problem çözme becerisinin arttığı varsayılmaktadır. Şahin ve arkadaşları tarafından toplam 244 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa geçerlik katsayısı .88, yarıya bölme tekniği ile elde edilen güvenilirlik katsayısı ise $r = .81$ olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin "aceleci yaklaşım" (13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32. maddeler), "düşünen yaklaşım" (18, 20, 31, 33 ve 35. maddeler), "kaçıngan yaklaşım" (1, 2, 3 ve 4. maddeler), "değerlendirici yaklaşım" (6, 7 ve 8. maddeler), "kendine güvenli" (5, 23, 24, 27, 28 ve 34. maddeler), "planlı yaklaşım" (10, 12, 16 ve 19. maddeler) olmak üzere 6 faktörden oluştuğu, bu faktörlere dayalı olarak oluşturulan faktör alt ölçeklerinin alfa katsayılarının ise sırasıyla .78, .76, .74, .69, .64 ve .59 olduğu bildirilmiştir.^[23] Bu çalışmada Problem Çözme Envanteri Cronbach alfa güvenilirlik kat sayısı 0.77 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacılar tarafından öğrenciler için uygun gün ve saatte sınıf ortamında toplanmıştır. Çalışmanın yapıldığı günlerde ulaşılan öğrencilere araştırma ile ilgili bilgi verilmiş ve gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen öğrencilere bilgi

formu ve Problem Çözme Envanteri dağıtılmıştır. Envanterin kullanımı ve puanlaması kolaydır. Öğrenciler bilgi formu ve envanteri bireysel olarak okuyup yanıtlamışlardır. Cevaplamada zaman sınırı yoktur. Ortalama cevaplama süresi 15 dakikadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için ilgili üniversitenin Tıbbi Araştırmalar Yerel Etik Kurulu onayı (31/03/2009 tarih ve 122 nolu karar) ve Sağlık Yüksekokulu yönetiminden yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilip, sözel izinleri alındıktan sonra bilgi formu ve envanterler öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilere araştırmaya katılıp katılmama konusundaki kararın tamamen kendilerine ait olduğu, anket formuna isim yazmamaları, bu çalışmadan toplanılacak verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı belirtilmiştir.

Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 15.0 istatistiksel paket program ile Tek Yönlü Varyans Analizi, t testi ve Tukey testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri sayı ve yüzdelik olarak verilmiştir. İki grubun ölçek toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması bağımsız gruplarda iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi t testi ve Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. İki'den fazla grubun ölçek toplam puan ortalamalarının karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. İki'den fazla grup arasında fark bulunduğu, bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla da Tukey testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel kararlarda $p < 0.05$ düzeyi anlamlı farklılığın göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın yalnızca bir okulda yapılması ve araştırma sonuçlarının hemşirelik ve ebellek okullarında okumakta olan tüm öğrencilere genellenememesi araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Bulgular

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin %93.0'ını kadınların ve %7.0'ını erkek öğrencilerin oluşturduğu, %51.1'inin hemşirelik ve %48.9'unun ebellek bölümünde okuduğu, %28.3'ünün 1. sınıf, %25.7'sinin 2. sınıf, %23.0'ının 3. sınıf ve %23.0'ının 4. sınıfa devam ettiği, %95.6'sının Anadolu lisesi, %4.4'ünün Sağlık Meslek Lisesi mezunu olduğu, %60.2'sinin annesinin ve %38.6'sının babasının ilköğretim mezunu olduğu, %47.1'inin ailesinin il merkezinde, %37.9'unun ilçede, %15.0'inin köyde yaşadığı, %23.0'ının geniş aileye ve %77.0'ının çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %33.9'unun ailesinin gelirlerinin giderlerinden az, %57.4'ünün gelirlerinin giderlerine eşit, %8.7'sinin gelirlerinin giderlerinden fazla olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin %3.0'ının üniversitedeki başarı durumlarını çok iyi, %52.5'inin iyi, %39.8'inin orta ve %4.7'sinin kötü olarak değerlendirdiği, %49.4'ünün aile içi iletişim durumlarını çok iyi, %43.1'inin iyi, %7.5'inin orta olarak ifade ettikleri saptanmıştır.

Bu çalışmada Öğrencilerin Problem Çözme Envanterinden aldıkları toplam puan ortalamaları 107.63 ± 12.57 , Problem Çözme Envanteri alt boyutlarından aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları ise sırasıyla 36.20 ± 6.33 ; 13.08 ± 3.10 , 17.10 ± 2.88 , 7.84 ± 1.96 , 18.55 ± 3.82 , 10.71 ± 2.51 olarak belirlenmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin Problem Çözme Envanterinden aldıkları toplam puan ortalamaları ile okudukları bölümler ($t=3.694$, $p < 0.001$), cinsiyetleri ($MWU=2.57$, $p < 0.05$), aile tipi ($t=3.460$, $p < 0.01$) ve mezun oldukları okul ($MWU=2.26$, $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuş olmasına karşın; ölçek toplam puan ortalaması ile öğrencilerin yaş grupları ($F=1.490$, $p > 0.05$), okudukları sınıflar ($F=1.039$, $p > 0.05$), anne eğitim düzeyi ($KW=6.89$, $p > 0.05$), baba eğitim düzeyi ($KW=4.34$, $p > 0.05$), geldikleri yerleşim birimi ($F=0.638$, $p > 0.05$), kaldıkları yer ($KW=2.172$, $p > 0.05$), ailelerinin aylık geliri ($F=2.667$, $p > 0.05$), üniversite başarı durumları

Tablo 1. Problem Çözme Envanteri ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=427)

PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ VE ALT BOYUTLARI	MADDE SAYISI	ÖLÇEK VE ALT BOYUTLARININ ALT VE ÜST DEĞERLERİ	İŞARETLENMİŞ DEĞER ARALIKLARI EN ALT VE EN ÜST	ÖLÇEK ORT±SS
Aceleci Yaklaşım	9	9-54	12-49	36.20 ± 6.33
Düşünen Yaklaşım	5	5-30	5-25	13.08 ± 3.10
Kaçınan Yaklaşım	4	4-24	4-20	17.10 ± 2.88
Değerlendirici Yaklaşım	3	3-18	3-14	7.84 ± 1.96
Kendine Güvenli Yaklaşım	6	6-36	6-34	18.55 ± 3.82
Planlı Yaklaşım	4	4-24	4-22	10.71 ± 2.51
Ölçek Toplam Puanı	32	32-192	32-178	107.63 ± 12.57

Tablo 2. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre PÇE Puan Ortalamaları (N=427)

ÖZELLİKLER	SAYI (%)	PÇE (ORT±S)	TEST, P DEĞERLERİ
BÖLÜMÜ			
Hemşirelik	218 (51.1)	102.38±12.25	t=3.694
Ebelik	209 (48.9)	107.88±12.91	P=0.000***
SINIFI			
1. sınıf	121 (28.3)	108.46±12.88	
2. sınıf	110 (25.7)	106.59±12.52	F=1.039
3. sınıf	98 (23.0)	106.48±11.76	P=0.375
4. sınıf	98 (23.0)	108.91±13.00	
YAŞ GRUPLARI			
18-20 yaş	185 (43.3)	100.1±18.2	F=1.490
21-23 yaş	157 (36.8)	101.6±17.1	P=0.136
24 ve üzeri	85 (19.9)	101.3±17.6	
CİNSİYET			
Kadın	397 (93.0)	107.82±12.44	MWU=2.57
Erkek	30 (7.0)	105.13±14.17	P=0.010*
MEZUN OLDUĞU LİSE			
Anadolu Lisesi	408 (95.6)	111.46±12.47	MWU=2.26
Sağlık Meslek Lisesi	19 (4.4)	107.26±14.35	P=0.024*
AİLE TİPİ			
Geniş Aile	98 (23.0)	107.10±11.69	t=3.460
Çekirdek aile	329 (77.0)	104.79±12.83	P=0.001**
ANNE EĞİTİM DURUMU			
Okur yazar değil	33 (7.7)	106.54±13.02	
Okur-yazar	40 (9.4)	107.50±14.05	
İlkokul	257 (60.2)	104.50±11.48	KW=6.89
Ortaokul	36 (8.4)	108.46±12.02	P=0.141
Lise	46 (10.8)	106.82±14.29	
Üniversite	15 (3.5)	106.06±13.94	
BABA EĞİTİM DURUMU			
Okur yazar değil	5 (1.2)	104.20±10.84	
Okur-yazar	15 (3.5)	109.33±16.42	
İlkokul	165 (38.6)	107.79±11.51	KW=4.34
Ortaokul	65 (15.2)	109.67±15.01	P=0.361
Lise	100 (23.4)	106.93±12.06	
Üniversite	77 (18.0)	106.36±12.53	
GELDİĞİ YERLEŞİM BİRİMİ			
İl	201 (47.1)	107.45±11.37	F=0.638
İlçe	162 (37.9)	107.21±13.20	P=0.529
Köy	64 (15.0)	109.25±14.46	
KALDIĞI YER			
Evde yalnız	9 (2.1)	116.44±17.72	
Evde aile bireyleriyle	114 (26.7)	106.57±10.92	KW=2.172
Evde arkadaşlarıyla	134 (31.4)	108.42±13.31	P=0.338
Yurtta	170 (39.8)	106.86±12.56	

Tablo 2. Devamı: Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre PÇE Puan Ortalamaları (N=427)

AİLESİNİN GELİR DURUMU			
Gelir giderden az	145 (33.9)	107.11±12.76	F=2.667
Gelir gidere eşit	245 (57.4)	108.54±12.64	P=0.071
Gelir giderden fazla	37 (8.7)	103.62±10.55	
ÜNİVERSİTEDEKİ BAŞARI DURUMU			
Çok iyi	13 (3.0)	105.23±11.47	KW=1.501
İyi	224 (52.5)	106.97±11.74	P=0.472
Orta	170 (39.8)	108.25±13.61	
Kötü	20 (4.7)	111.20±12.91	
AİLE İÇİ İLETİŞİM DURUMU			
Çok iyi	211 (49.4)	106.21±13.02	F=2.844
İyi	184 (43.1)	108.81±11.94	P=0.059
Orta	32 (7.5)	110.18±12.31	

*P<0.05, **P<0.01, ***P<0.001

(KW=1.501, p>0.05) ve aile içi iletişim durumları (F=2.844, p>0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır (Tablo 2).

Tartışma

Sağlık bakım profesyonelleri, bireyin sağlık ve hastalık durumunu ilişkin problemlerini tanılama, planlama ve çözüme sorumluluğunu taşımaktadır.^[1] Literatürde de belirtildiği gibi sağlık bakım profesyonelleri, bireylere yardım etmek, bakımın kalitesini artırmak ve hizmet alanların memnuniyetini sağlamak için problem çözüme becerilerini kullanmak zorundadır.^[17] Bu çalışmada Öğrencilerin Problem Çözme Envanterinden aldıkları toplam puan ortalamaları 107.63±12.57 olmakla birlikte öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri orta olarak değerlendirilebilir. Araştırma bulgularını destekler yönde bu konuda yapılan diğer çalışmalarda da öğrencilerin problem çözme beceri puan ortalamalarının orta düzey olduğu bildirilmiştir.^[4,14,16,20,24-29] Öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olması, öğrencilerin almakta oldukları eğitim-öğretimin ve kullanılan yöntemlerin onların problem çözme becerilerini geliştirme konusunda istenilen düzeyde olmadığını düşündürmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin Problem Çözme Envanteri alt boyutlarından aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları sırasıyla 36.20±6.33; 13.08±3.10, 17.10±2.88, 7.84±1.96, 18.55±3.82, 10.71±2.51 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları yapılan çalışmalara göre farklılık göstermekle birlikte, Yalçın ve arkadaşları^[12]aceleci yaklaşım puan ortalamasını 28.35±6.20, düşünen yaklaşım puan ortalamasını 11.16±4.03, kaçınan yaklaşım puan ortalamasını 9.06±3.85, değerlendirici yaklaşım puan ortalamasını 6.96±2.17, kendine güvenli yaklaşım puan

ortalamasını 14.54±5.19 ve planlı yaklaşım puan ortalamasını 9.0±3.29; Eşer ve arkadaşları^[27] karşılaştıkları problemleri çözebileceklerini düşünen öğrencilerde aceleci yaklaşım puan ortalamasını 27.34±5.47, düşünen yaklaşım puan ortalamasını 12.88±3.89, kaçınan yaklaşım puan ortalamasını 9.30±3.67, değerlendirici yaklaşım puan ortalamasını 7.22±2.39, kendine güvenli yaklaşım puan ortalamasını 15.81±4.20 ve planlı yaklaşım puan ortalamasını 10.17±2.97 olarak belirlemişlerdir. Yapılan bu çalışmalarda Problem Çözme Envanteri alt boyut puan ortalamaları arasındaki bu farklılığın, araştırmanın farklı örneklem grubunda gerçekleştirilmesinden ve aynı araştırma metodolojisi kullanılmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları 102.38±12.25, ebelik bölümü öğrencilerinin Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları 107.88±12.91 olarak belirlenmiş olup, envanterden alınan yüksek puan düşük beceri düzeyine işaret ettiği için, hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözme beceri düzeylerinin, ebelik bölümü öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (t=3.694, p=<0.001). Bu çalışmadan elde edilen bulgular diğer araştırma bulgularıyla karşılaştırıldığında, bazı çalışmalarda öğrencilerin okudukları bölümlere göre Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı bildirilmiştir.^[16,19,20,24,26] Bu konuda Altun^[18] tarafından yapılan diğer bir çalışmada hemşirelik ve ebelik bölümünde okuyan öğrenciler arasında Problem Çözme Envanteri puan ortalaması yönünden istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamasına karşın, ebelik bölümü öğrencilerinin problem çözüme kendilerini daha başarılı buldukları (81.96±19.70), hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözüme kendilerini daha başarısız buldukları (84.74±19.00) bildirilmiştir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeylerinin, ebelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyinden yüksek olmasının, ders

programlarındaki farklılıktan ve üniversiteye farklı puanlarla yerleşmelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin yaş grupları ile Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($F=1.490$, $p>0.05$). Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak Eşer ve arkadaşları^[27] yaş değişkeninin problem çözme becerisi üzerinde etkili olmadığını bildirmişlerdir. Bu konuda yapılan diğer bir çalışmada^[8] öğrencilerin yaş gruplarına göre problem çözme puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ve yaş ilerledikçe problem çözme başarısının arttığı bildirilmiştir. Araştırma bulgularına karşın Ulupınar'ın^[30] ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde hemşirelik eğitimi alan 1040 öğrenci üzerinde yaptığı araştırma sonrasında, yaş ilerledikçe sorun çözme becerisinin arttığı, ancak otuz beş yaşından sonra bu durumun olumsuz yönde değiştiği bildirilmiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması ile mezun oldukları okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu, sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlendi ($MWU=2.26$, $p=0.024$). Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak Akın ve arkadaşlarının^[4] çalışmasında, öğrencilerin Problem Çözme Envanteri ölçek toplam puanlarında mezun oldukları lise değişkeni yönünden fark belirlendiği, düz lise mezunu öğrencilerle karşılaştırıldığında, sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu bildirilmiştir. Araştırma bulgularına karşın Yılmaz ve arkadaşlarının^[24] yaptığı çalışmada ise mezun olunan lisenin öğrencinin problem çözme becerisine etkisinin olmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte bu çalışmadan elde edilen bulguları destekler nitelikte diğer bir çalışmada ise^[19] Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin problem çözme becerisinin (74.92 ± 13.10) normal lise mezunlarından daha yüksek olduğu (81.73 ± 17.22) ancak aradaki farkın istatistiksel olarak önemsiz bulunduğu bildirilmiştir. Eşer ve arkadaşları da^[27] Problem Çözme Envanteri toplamında düz lise mezunu olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzey bulunduğunu, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin yüksek düzeyde bulunduğunu bildirmişlerdir. Öğrencilerin mezun oldukları okullara göre problem çözme beceri düzeyindeki bu farklılığın, literatürde de belirtildiği gibi okulların sosyal ve kültürel özellikleri ile birlikte ders programlarının farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.^[24]

Bu çalışmada öğrencilerin okudukları sınıflar ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($F=1.039$, $p>0.05$). Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak bu konuda yapılan bazı çalışmalarda da^[4,18,26,28,31,32] öğrencilerin okudukları sınıflar ile Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamadığı bildirilmiştir. Araştırma bulgularına karşın bu konuda yapılan bazı çalışmalarda ise öğrencilerin problem çözme becerilerinde

birinci sınıftan dördüncü sınıfa doğru artış görüldüğü,^[6,15,25] son sınıfta olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin diğer öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu^[20,33], bazı çalışmalarda birinci sınıf öğrencilerin,^[19] bazı çalışmalarda ise ikinci sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin diğer sınıflardan yüksek saptandığı^[24] ve problem çözme eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerilerinin geliştiği bildirilmiştir.^[30] Literatürde de belirtildiği gibi^[4] bu çalışmada lisans eğitimleri süresince hasta bakım süreci uygulamaları ile problem çözme becerileri geliştirilmeye çalışılan, klinik bilgi ve becerileri artan öğrencilerin problem çözme becerilerinde sınıf değişkeni yönünden fark olmaması oldukça şaşırtıcı olup, farklı ve daha geniş popülasyonlu çalışmalarla problem çözme becerisi ile sınıf değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve etkileyen faktörlerin araştırılması son derece önemlidir.

Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyetleri ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu ($MWU=2.57$, $p<0.05$) belirlendi. Bu çalışmada kız öğrencilerin Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması 107.82 ± 12.44 ve erkek öğrencilerin Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması 105.13 ± 14.17 'dir. Yurt dışında Heppner ve arkadaşlarının,^[34] problem çözme algısını etkileyen kişisel etkenleri belirlemek üzere yapmış oldukları araştırmalarında, erkeklerin kişilerarası problemleri çözmeye daha stratejik davrandıklarını, problem çözme süreçlerinin daha çok farkında olduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca araştırma bulgularını destekler yönde Yalçın ve arkadaşları^[12] öğrencilerin cinsiyetleri açısından "problem çözme yeteneğine güven" alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptadıklarını, erkek öğrencilerin "Problem çözme yeteneğine güven" alt boyutunda algı puanlarının daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Olgun ve arkadaşları da^[14] toplam problem çözme becerisi ve problem çözme güveni ile yaklaşma-kaçınma alt boyutlarında erkek öğrencilerin, kişisel kontrol alt boyutunda da kız öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi durumda olduğunu saptamışlardır. Araştırma bulgularına karşın bazı çalışmalarda da öğrencilerin cinsiyetleri ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında fark olmadığı belirtilmiştir.^[4,6,14,24]

Bu çalışmada Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması ile anne eğitim düzeyi ($KW=6.89$, $p>0.05$) ve baba eğitim düzeyi ($KW=4.34$, $p>0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır. Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak Akın ve arkadaşları^[4] öğrencilerin problem çözme becerilerinde anne ve babanın eğitim düzeyi yönünden fark belirlenmediğini; Yılmaz ve arkadaşları^[24] problem çözme ile ilgili eğitim alanlarda anne-baba eğitim düzeyi yönünden problem çözme becerisi ile ilgili olarak gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığını; Durmaz ve arkadaşları da^[20] istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamakla birlikte annesi ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunduğunu bildirmişlerdir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin Problem Çözme Envanteri puan ortalaması ile geldiği yerleşim birimi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlendi ($F=0.638$, $p>0.05$). Araştırma bulgularına karşın Durmaz ve arkadaşları^[20] yerleşim birimi köy olan öğrencilerin problem çözme beceri puan ortalamasını 101.81 ± 21.47 , kasaba olan öğrencilerin 92.57 ± 20.29 , kent olan öğrencilerin 84.87 ± 19.16 olduğunu, gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu; Yılmaz ve arkadaşları^[24] ilçede yaşayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin il ve köy/kasabada yaşayanlardan daha yüksek bulunduğunu bildirmişlerdir. Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak bu konuda yapılan diğer çalışmalarda ise öğrencinin geldiği yerleşim birimi ile problem çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı;^[4,19] öğrencilerin yaşadığı çevre genişledikçe problem çözme becerilerinin arttığı buna karşın anlamlı farklılık meydana gelmediği;^[26] yerleşim yeri il olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin, ilçede ve köyde yaşayan öğrencilerin problem çözme becerilerinden daha yüksek bulunmasına karşın gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bildirilmiştir.^[28]

Literatürde de belirtildiği gibi^[19,20] büyük yerleşim birimlerinde yaşayan öğrencilerin yoğun çevresel uyaranlara daha çok maruz kalması, yaşamın daha kompleks olması ve problemlerle daha sık karşılaşarak çözmek durumunda kalmaları nedeniyle, problem çözme becerilerinin daha yüksek olması beklenmesine karşın, elde edilen bulguların bu düşünceyi desteklemediği görülmüştür. Bu konuda yapılan araştırmalarda öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ile ilgili bu farklılıkların bulunduğu sosyo-kültürel çevre, aile yapısı ve kişisel özelliklerindeki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin sahip oldukları aile tipi ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($t=3.460$, $p<0.01$). Araştırma bulgularını destekler nitelikte Akın ve arkadaşları^[4] geniş ailede büyüyen öğrencilerle karşılaştırıldığında, çekirdek aile yapısında büyüyen öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğunu bildirmişlerdir. Araştırma bulgularına karşın diğer çalışmalarda geniş aileye sahip olan öğrenciler ile çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları arasında fark bulunmadığı belirtilmiştir.^[20,28] Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin kaldıkları yer ile Problem Çözme Envanteri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($KW=2.172$, $p>0.05$). Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak bu konuda yapılan diğer çalışmalarda^[4,6,20,24] problem çözme becerileri ile öğrencinin kaldığı yer değişkeni yönünden fark belirlenmediği bildirilmiştir. Araştırma bulgularına karşın Altun^[18] öğrencilerin kaldıkları yer ile problem çözme puan ortalaması arasında anlamlı ilişki olduğunu, arkadaşları ile, aileleri ile ve bir daire/evde kalan öğrencilerin yalnız kalan, yurttan kalan ve bir akrabalarının yanında kalan öğrencilerle karşılaştırıldığında kendilerini problem çözmeye daha başarılı buldukları

nı bildirmiştir. Benzer şekilde Olgun ve arkadaşları da^[14] yurttan kalan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Tezel ve arkadaşları^[28] arkadaş grubunun problem çözme becerilerini etkilememesine karşın, arkadaş sayısının problem çözme becerilerini etkilediğini, yalnız yaşayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin diğer öğrencilerden düşük bulunduğunu, öğrencilerin arkadaşlarının olmasının, onlara bilgi ve deneyimlerini kullanabilme fırsatı yaratıldığını, kritik düşünebilme ve karar verebilme yeteneklerini geliştirdiğini ve problem çözme becerilerini artırdığını saptamışlardır.

Bu çalışmada öğrencilerin ailelerinin gelir durumunu değerlendirmeleri ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı belirlendi ($F=2.667$, $p>0.05$). Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak bu konuda yapılan bazı çalışmalarda ailenin gelir düzeyinin, öğrencilerin problem çözme becerileri üzerinde fark yaratmadığı bildirilmiştir.^[20,24,28] Araştırma bulgularına karşın Akın ve arkadaşları^[4] gelir düzeyi “iyi” veya “çok iyi” olan öğrencilerle karşılaştırıldığında, gelir düzeyi “kötü” olan öğrencilerde problem çözme becerilerinin daha iyi olduğunu bildirmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin aylık gelirlerini değerlendirme durumları ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında anlamlı fark saptanmasa da gelir düzeyi kötü olan öğrencilerin birçok problemi çözmek durumunda kalmaları nedeniyle problem çözme yeteneklerinin geliştiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada öğrencilerin üniversitedeki başarılarını değerlendirme durumları ile Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($KW=1.501$, $p>0.05$). Araştırma bulgularına karşın Özyazıcıoğlu ve arkadaşlarının çalışmasında^[26] akademik başarı ile problem çözme beceri puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptandığı, puanlamada düşük puanlar problemleri çözmeye etkililiği, yüksek puanlar bireyin problem çözme becerisinde kendisini yetersiz algıladığını gösterdiği için akademik başarı ile problem çözme beceri puanları arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğu, öğrencilerin akademik başarıları yükseldikçe problem çözme becerilerinin yükseldiği, problem çözme becerisine sahip olmanın öğrenmeyi kolaylaştırdığı dolayısıyla akademik başarıyı artırdığı; Yalçın ve arkadaşlarının^[12] çalışmasında öğrencilerin kendilerini başarılı olarak algılamalarının problem çözme becerilerinde önemli bir etken olduğu bildirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları ile aile içi iletişim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($F=2.844$, $p>0.05$). Araştırma bulgularına karşın Akın ve arkadaşlarının^[4] çalışmasında aile ile ilişkilerini “iyi” olarak nitelleyen öğrencilerle karşılaştırıldığında, aile ile olan ilişkilerini “çok iyi” olarak tanımlayan öğrencilerde problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmada aile içi iletişim durumu ile problem çözme beceri düzeyi arasında istatis-

tiksel olarak anlamlı fark saptanmasa da, aile bireyleri arasındaki olumlu iletişim ortamının, bireylerin problem çözme becerilerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda bireylerin problem çözme beceri düzeylerini cinsiyet, aile tipi, eğitim özellikleri gibi birçok faktörün etkilediği belirlenmiş olmakla birlikte, araştırma bulgularımıza karşın problem çözme beceri düzeyinin yüksek ve düşük umut,^[35] kişilik özellikleri,^[36] madde kullanımı,^[37] anksiyete^[38] ve stres^[39] değişkenleriyle olan ilişkilerini incelemek üzere yurt dışında yapılmış olan bir çok araştırma bulunmaktadır. Sonuç olarak problem çözme yeteneği sağlık bakım profesyonellerinin kazanması gereken profesyonel bir davranıştır. Sağlık ekibi üyeleri etkili problem çözme becerisine sahip oldukları zaman toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşam kalitesini artırma yönünde daha etkin ve verimli hizmet sunabilirler. Bu doğrultuda sağlık bakım profesyonellerinin problem çözme becerilerini nasıl değerlendirdiklerinin belirlenmesi, bu becerilerin geliştirilmesi açısından son derece önemlidir. Problem çözme becerilerinin okul eğitimi sırasında kazandırılması ve geliştirilmesi gereklidir. Bu amaçla okul müfredat programlarında problem çözme becerileri kazandırılmasına yönelik eğitimlere yer verilmesi ve uygun eğitim yöntemlerinin kullanılması büyük önem arz etmektedir.

Sonuç

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda hemşirelik bölümünde okuyan, sağlık meslek lisesi mezunu, çekirdek aile yapısına sahip, erkek öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerinin diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgu özellikle ebelik bölümünde yürütülen eğitim programının öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerinin gelişmesine istenilen katkıyı sağlamadığını düşündürmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; ebelik bölümü öğrencilerinin ve kız öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerinin düşük olma nedenlerinin saptanması, ebelik eğitimi müfredat programlarının öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmelerini destekleyecek şekilde düzenlenmesi, okul yöneticilerinin ve eğitimcilerin probleme dayalı öğretim yöntemi gibi uygulama başarısı kanıtlanmış etkili öğretim yöntemleri kullanmaları, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeylerini, üniversitenin diğer bölümlerinde okuyan öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ile karşılaştırmak amacıyla, araştırmanın daha büyük bir örneklem üzerinde tekrarlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Yıldırım B, Özkahraman Ş. Hemşirelikte problem çözme. S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2011;2:155-9.
2. Taşçı S. Hemşirelikte problem çözme süreci. Sağlık Bilimleri Dergisi 2005;14:73-8.
3. Wang Y, Chiew V. On the cognitive process of human problem solving. Cogn Syst Res 2010;11:81-92. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cogsys.2008.08.003>
4. Akın S, Şahin N, Güngör İ, Bizat E, Mendi B, Durna Z. Üniversite öğrenimlerini sürdüren hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ve iç-dış kontrol odağı algısı. HEAD 2007;4:30-6.
5. Şirin A, Güzel A. Üniversite öğrencilerinin öğrenme stilleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2006;6:231-64.
6. Can HÖ, Öner Öİ, Çelebi E. Üniversite öğrencilerinde eğitimin sorun çözme becerisine etkisinin incelenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2009;4:36-58.
7. Bilge F, Arslan A. Akılcı olmayan düşünce düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerini değerlendirmeleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2000;11:7-18.
8. Korkut F. Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2002;23:177-84.
9. Taylor C. Problem solving in clinical nursing practice. J Adv Nurs 1997;26:329-36. <http://dx.doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.1997026329.x>
10. Wang JJ, Kao Lo CH, Chen KM, Lee Hsieh J, Ku YL. The efficacy of problem solving strategies utilized in professional nursing concepts course to improve problem solving abilities in students enrolled in a two-year baccalaureate nursing program. J Nurs Res 2002;10:113-20. <http://dx.doi.org/10.1097/01.JNR.0000347590.36144.bd>
11. Roberts JD. Problem-solving skills of senior student nurses: An exploratory study using simulation. Int J Nurs Stud 2000;37:135-43. [http://dx.doi.org/10.1016/S0020-7489\(99\)00064-4](http://dx.doi.org/10.1016/S0020-7489(99)00064-4)
12. Yalçın B, Tetik S, Açıköz A. Yüksekokul öğrencilerinin problem çözme becerisi algıları ile kontrol odağı düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. OYBD 2010;2:19-27.
13. Lee MB, Brysiewicz P. Enhancing problem solving and nursing diagnosis in year III bachelor of nursing students. Nurse Educ Today 2009;29:389-97. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2008.10.008>
14. Olgun N, Öntürk ZK, Karabacak Ü, Aslan FE, Serbest Ş. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: Bir yıllık izlem sonuçları. ACU Sağlık Bil Derg 2010;1:188-94.
15. Chlowski KM, Chan LKS. Prior knowledge in student and experienced nurses' clinical problem solving. Aust J Educ Dev Psychol 2001;1:10-21.
16. Kantek F, Gezer N. Bir Sağlık Yüksekokulunda öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November 2010, Antalya, Turkey.
17. Kelleci M, Gölbaşı Z, Doğan S, Tuğut N. Entegre eğitim programında öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: Bir izlem çalışması. I.Ü.F.N. Hem. Derg 2011;19:23-8.
18. Altun İ. The perceived problem solving ability and values of student nurses and midwives. Nurs Educ Today 2003;23:575-84. [http://dx.doi.org/10.1016/S0260-6917\(03\)00096-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0260-6917(03)00096-0)
19. Yurttaş A, Yetkin A. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2003;6:3-13.
20. Durmaz Ş, Kaçar Z, Can S, Koca R, Yeşilova D, Tortumluoğlu G. Çanakakale Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörler. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2007;10:63-71.
21. Heppner PP, Petersen CH. The development and implications of a personal problem solving inventory. J. Couns Psychol 1982;29:66-75. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0167.29.1.66>
22. Heppner PP. Manual for The Problem Solving Inventory (PSI). Paper presented at the Annual Meeting of the American Psychological Association, Washington, D.C., 1986.

23. Şahin N, Şahin NH, Heppner PP. "The psychometric properties of the problem solving inventory". *Cognitive Ther Res* 1993;17:379-96. <http://dx.doi.org/10.1007/BF01177661>
24. Yılmaz E, Karaca F, Yılmaz E. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;12:38-48.
25. Beşer A, Kissal A. Critical thinking dispositions and problem solving skills among nursing student. *DEUHYO ED* 2009;2:88-94.
26. Özyazıcıoğlu N, Aydınoglu N, Aytekin G. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin empatik ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;12:46-53.
27. Eşer İ, Khorshid L, Özkütük N, Orgun F. Hemşirelik öğrencilerinin karar verme ve problem çözme becerilerinin belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2009;25:9-25.
28. Tezel A, Arslan S, Topal M, Aydoğan Ö, Koç Ç, Şenlik M. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;12:1-10.
29. Karabulutlu EY, Yılmaz S, Yurttaş A. Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2011;2:75-9.
30. Ulupınar S. Hemşirelik eğitiminin öğrencilerin sorun çözme becerilerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, 1997, İstanbul.
31. Sayın Y, Farimaz M. Problem solving skills of the 1st and 4th year nursing students. *Eur Psychiat* 2011;26:883. [http://dx.doi.org/10.1016/S0924-9338\(11\)72588-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0924-9338(11)72588-3)
32. Seyedfatemi N, Abadi M, Borimnejad L, Haghani H. Problem solving skill and Iranian nursing students. *Eur Psychiat* 2011;26:477. [http://dx.doi.org/10.1016/S0924-9338\(11\)72184-8](http://dx.doi.org/10.1016/S0924-9338(11)72184-8)
33. Günüşen NP, Üstün B. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ile kontrol odağı arasındaki ilişki. *DEUHYO ED* 2011;4:72-7.
34. Heppner PP, Hibel J, Neal GW, Weinstein CL, Rabinowitz FE. "Personal problem solving: A descriptive study of individual differences". *J. Couns Psychol* 1985;29:580-90. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0167.29.6.580>
35. Chang EC. Hope, problem solving ability and coping in a college student population: some implications for theory and practice. *J Clin Psychol* 1998;54:953-62. [http://dx.doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679\(199811\)54:7<953::AID-JCLP9>3.0.CO;2-F](http://dx.doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679(199811)54:7<953::AID-JCLP9>3.0.CO;2-F)
36. D'Zurilla TJ, Maydeu-Olivares A, Gallardo-Pujol D. Predicting social problem solving using personality traits. *Pers Individ Differ* 2011;50:142-7. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2010.09.015>
37. Jaffee WB, D'Zurilla TJ. Personality, problem solving and adolescent substance use. *Behav Ther* 2009;40:93-101. <http://dx.doi.org/10.1016/j.beth.2008.03.001>
38. Londahl EA, Tverskoy A, D'Zurilla TJ. The relations of internalizing symptoms to conflict and interpersonal problem solving in close relationships. *Cognitive Ther Res* 2005;29:445-62. <http://dx.doi.org/10.1007/s10608-005-4442-9>
39. Bell AC, D'Zurilla TJ. The influence of social problem solving ability on the relationship between daily stress and adjustment. *Cognitive Ther Res* 2009;33:439-48. <http://dx.doi.org/10.1007/s10608-009-9256-8>